

درس ۲۳: بهره‌وری چیست؟

اهداف درس ۲۳

از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که پس از مطالعه درس :

- ۱- ارتباط واژه بهره‌وری با یک سری از کارها و اقدامات را شرح دهند.
- ۲- مفهوم واژه بهره‌وری را بیان کنند.
- ۳- تاریخچه بهره‌وری در گذشته و اقدامات مرتبط با آن را توضیح دهند.
- ۴- اهمیت فرهنگ در افزایش یا کاهش بهره‌وری را شرح دهند.
- ۵- مهمترین عوامل مؤثر در بهره‌وری را نام ببرند. (راهکارهای افزایش بهره‌وری)
- ۶- تأثیر استفاده مناسب از زمان و انضباط در کارها را توضیح دهند.
- ۷- اهمیت بازیافت در بهره‌وری را بیان کنند.
- ۹- تأثیر اصلاح عادت‌های غلط مصرفی در بهره‌وری را شرح دهند.
- ۱۰- اهمیت انجام دادن کارها از روی آگاهی در بهره‌وری را توضیح دهند.
- ۱۱- تأثیر تنظیم جدول بودجه اقتصادی در بهره‌وری را شرح دهند.

آیا تاکنون برای شما پیش آمده است که بخواهید وسایل و لوازم خود را در یک ساک یا چمدان بگذارید و در همان آغاز ببینید که همهٔ آن وسایل را نمی توانید در آن جا بدهید؟

برای رفع این مشکل چه راه هایی را پیشنهاد می دهید؟

تا کردن لباس ها به شیوه ای خاص

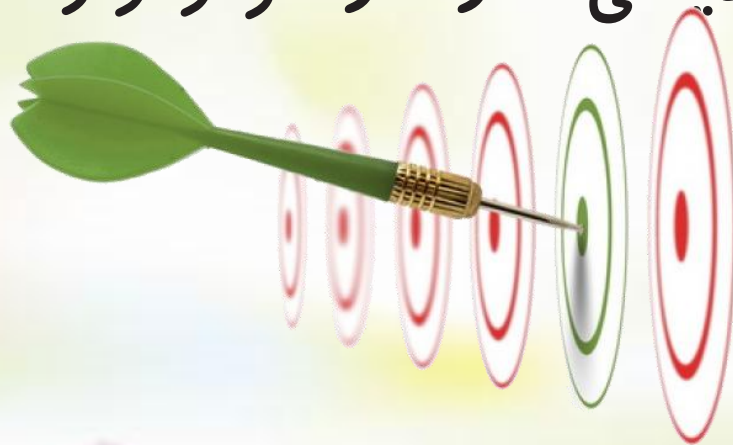
جا به جا کردن وسایل

جدا کردن یک وسیله بسته بندی شده

در دسترس گذاشتن وسایلی که بیشتر
مورد نیاز است.

ما در هر محیطی که هستیم، در خانه، مدرسه، اداره، کارخانه، مزرعه و... می توانیم با فکر کردن و چاره اندیشی، کارها را مؤثرتر و مفیدتر انجام دهیم.

انتخاب هدف های درست

استفادهٔ عاقلانه و صحیح از امکانات

پرهیز از اسراف و اتلاف منابع

به چند مثال در زندگی روزانه توجه کنید.

آقای اسدی:

ما برای خنک کردن خانه از کولر آبی استفاده می کنیم. در شهر ما در هنگام تابستان به خصوص ظهرها هوا خیلی گرم می شود. من برای اینکه بازدهی کولر را افزایش بدهم، روی پشت بام یک سایبان برای کولر درست کرده ام که از تاییدن آفتاب به بدنه کولر جلوگیری می کند. قسمتی از کانال کولر را هم که از بیرون ساختمان به پنجره وصل می شود، با عایق پوشانده ام که هوای خنک داخل کانال، گرم نشود.

خانم صدیقی:

ما در یک آپارتمان کوچک ۶۰متری زندگی می کنیم اما من وسایل را طوری انتخاب کرده و چیده ام که افراد به راحتی از فضای خانه استفاده کنند. در فضاهای کوچک نباید از مبل های بزرگ و وسایلی که جای زیادی می گیرند، استفاده کرد. در فضای راهرو، کمدی تا نزدیک سقف درست کرده ایم که خیلی چیزها در آن جا می گیرند. پرده ها را به رنگ روشن انتخاب کرده و کف را هم سرامیک سفید کرده ایم تا فضای خانه بزرگتر به نظر بیاید و روشن تر باشد.

امیر مسعود:

من دانشجو هستم و در یک خوابگاه دانشجویی زندگی می کنم
صبح ها که می خواهم برای خودم و دوستانم صبحانه درست
کنم، فقط در .م کتری را آب می کنم و روی اجاق می گذارم $\frac{1}{2}$
نتیجه هم آب کمتری مصرف می شود، هم آب در زمان کمتری
به جوش می آید و چای آماده می شود. همچنین، من به ندرت
برای پخت و پز از وسایل برقی استفاده می کنم.

آقای حسنی:

من کشاورز هستم. زمین های ما روی شیب قرار دارند. قبلاً ما برای آبیاری محصولاتمان آب را به سختی و با تانکر به بالای تپه می آوردیم و در منبع ذخیره می کردیم.

اتلاف آب در زمین هم زیاد بود. پس با یکی دو نفر مهندس و کارشناس کشاورزی مشورت کردیم و به کمک آنها استفاده از روش آبیاری قطره ای را شروع کردیم. درضمن، آنها به ما یاد دادند که در اطراف مزرعه چه محصولی بکاریم که از رشد نوعی آفت که درختانمان را از بین می برد جلوگیری شود.

فرزانه:

نان برکت خداست در روایت های دینی سفارش شده است که وقتی می بینیم تکه ای نان روی زمین افتاده است، آن را برداریم و در گوشه ای بگذاریم که کسی پا رویش نگذارد و به برکت خدا بی احترامی نکند. متأسفانه امروز دور ریز نان در بعضی خانواده ها زیاد است. اما در خانه ما حتی یک تکه نان هم دور ریخته نمی شود. ما به اندازه مصرف نان می خریم و نانوائی محله ما هم، نان های بسیار با کیفیتی می پزد. اگر پس از مصرف، نان اضافه بیايد، به گونه ای آن را نگه داری می کنیم که کیفیت خود را از دست ندهد.

آقای احمدی:

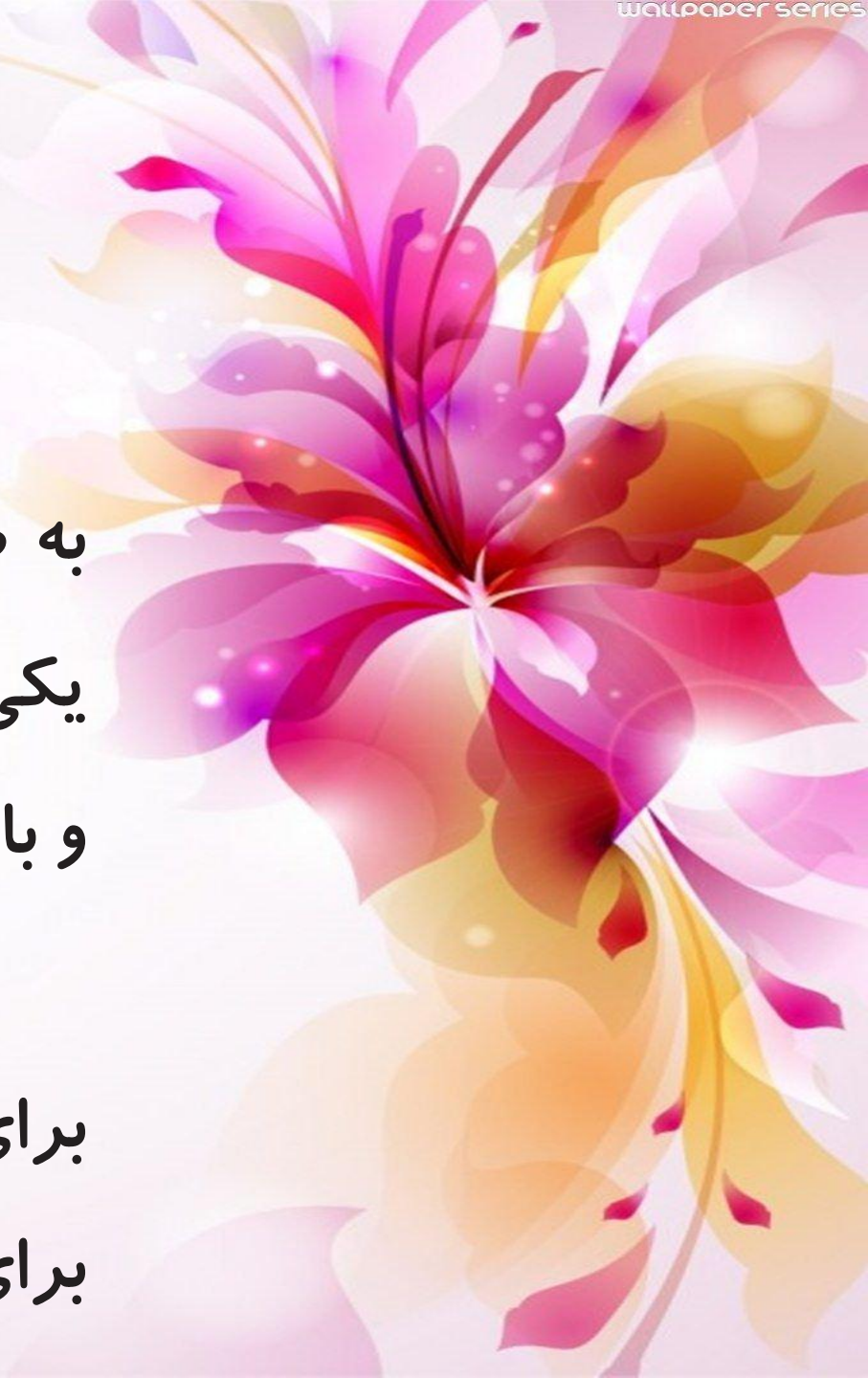
من سعی می کنم تا زمانی که ضرورت ندارد از خودرو شخصی استفاده نکنم و با وسایل نقلیه عمومی رفت و آمد کنم. خودروی تک سرنشین فقط یک نفر را جا به جا می کند اما برای آن یک نفر هزینه بنزین و استهلاک (فرسودگی) زیادی صرف می شود. به علاوه، این کار آلودگی هوا و ترافیک بیشتری به وجود می آورد. امیدوارم همه روزی بتوانیم از خودروهایی استفاده کنیم که کم مصرف باشند و هوا را هم آلوده نکنند.

به طور گروهی، فکر کنید و روشی را پیشنهاد کنید که در یکی از کارها یا فعالیت های مدرسه، بازدهی را افزایش دهد و باعث استفاده صحیح از امکانات شود.

برای مثال، با چه راهکاری می توان از تلف شدن وقت کلاس برای حضور و غیاب و دیدن تکالیف جلوگیری کرد؟

بهره وری چیست؟

بهره وری یعنی کار درست را انتخاب کنیم و آن را با روش مناسب انجام دهیم.

↓
↓
↓
کارایی

↓
↓
↓
اثربخشی

بهره وری با
ارتباط دارد.

صرفه جویی

کاهش هزینه ها

جلوگیری از زیاده روی و اسراف و اتلاف منابع

انجام دادن کارها به صورت آگاهانه و عاقلانه

استفاده صحیح از امکانات و نعمت های الهی

پیامبر اکرم (ص):

خداوند دوست دارد اگر کسی از شما کاری را انجام می دهد،
آن را محکم و بی عیب انجام دهد.

کنز العمال ۹۱۲۸

امام علی (ع):

فردی که به کاری بی اهمیت پردازد، امور مهم تر را
تباه ساخته است.

غررالحکم ۱۰۹۴۴

فرهنگ بهره‌وری

بهره‌وری از زمان‌های دور در زندگی مردم جا داشته است و آنها همواره برای بهبود کارها و استفاده بهتر از امکانات، چاره‌اندیشی می‌کرده‌اند.

نمونه‌هایی از بهره‌وری
در گذشته

ابداع و حفر قنات، ذخیره کردن آب در آب‌انبارها، خشک کردن و ذخیره محصولات کشاورزی و تعاون و همیاری در امور کشاورزی

فرهنگ هنجارها، ارزش ها و باورهای یک جامعه را در بر می گیرد و نقش مهمی در امور آن جامعه دارد.

فرهنگ، نقش مهمی در افزایش بهره وری یک جامعه دارد.

اگر همه افراد **بهره وری** در فعالیت های مختلف را **ارزش بدانند**،
جامعه از نظر مادی و معنوی پیشرفت می کند.

در عقاید دینی ما مسلمانان، بر نکات مهمی تأکید و سفارش شده است که بر بهره‌وری در امور و کارها تأکید دارند.

بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید.

سوره اعراف، آیه ۳۱

و در امورشان با یکدیگر مشورت می‌کنند.

سوره شورا، آیه ۳۸

هر کس میانه روی کند، هرگز محتاج نشود.

حضرت علی (ع)، وسایل الشیعه ج ۱۲

شما را به تقوای الهی و نظم در امور سفارش می‌کنم.

حضرت علی (ع)، نهج البلاغه، نامه ۴۷

کسی که برای تأمین مخارج خانواده اش تلاش کند
همانند کسی است که در راه خداوند جهاد می‌کند.

امام صادق (ع)، الکافی ج ۵

... فرصت‌ها مانند ابر می‌گذرند؛ پس فرصت‌های
نیکو را غنیمت بشمرید و از آنها استفاده کنید.

حضرت علی (ع)، نهج البلاغه، حکمت ۲۰

اگر به زندگی فردی و اجتماعی خود و همچنین محیط زندگی مان بیشتر دقت کنیم،
در می یابیم که گاه ارزش ها و هنجارهایی در زندگی ما شکل گرفته اند که با این
آموزه ها و آرمان های دینی مغایرت دارند.

برای آنکه وضع موجود را به وضع مطلوب تبدیل کنیم، باید تغییراتی در
شیوه زندگی خود به وجود بیاوریم

انسانی که به بهروه وری توجه دارد، می کوشد

هوشمندانه کار کند.

با به کارگیری روش های عاقلانه

بهتر به اهداف مادی و معنوی خود برسد.

بهترین نتیجه را به دست بیاورد.

راهکارهای افزایش بهره وری در زندگی فردی و خانوادگی

استفاده مناسب از زمان و انضباط در کارها

یکی از عوامل مهم در بهره وری، ارزش زمان است.

وقت و زمان ثروتی است که قابل ذخیره و پس انداز نیست.

همچنین وسایل و لوازمی که با آنها در محیط های مختلف سر و کار داریم، باید مرتب و منظم باشند.

اگر **برنامه و اولویت بندی** مناسب نداشته باشیم و در کارهایمان **انضباط** نداشته باشیم، وقت و عمرمان تلف می شود و دیگر قابل جبران نخواهد بود.

وسایل و لوازمی که با آنها در محیط های مختلف سروکار داریم، باید مرتب و منظم باشند.

دانش آموزانی که با برنامه درس می خوانند و زمان خود را مدیریت می کنند و
منظم هستند از بقیه موفق ترند.

بازیافت:

اگر در برخی از مواد و لوازم مصرف شده در خانه یا مدرسه یا محل کار، تغییراتی ایجاد کنیم، امکان **استفاده مجدد** آنها وجود دارد.

مانند کاغذ، پلاستیک، شیشه، فلزات و ...

مزایای
بازیافت:

جلوگیری از هدر رفتن منابع سودمند و سرمایه های ملی

کاهش مصرف مواد خام و انرژی

اصلاح عادت های غلط مصرفی:

باید خوب فکر کنیم و ببینیم مصرف یا روش مصرف چه چیزهایی درست نیست و موجب اتلاف هزینه و منابع می شود.

صرفه جویی کم مصرف کردن نیست بلکه مصرف درست و به اندازه است.

برای مثال، برخی خانواده ها در خرید مایحتاج زندگی یا برگزاری مهمانی ها و تهیه غذا اسراف یا زیاده روی می کنند و اغلب، بخشی از مواد غذایی را دور می ریزند.

استفاده صحیح از منابع و انرژی و اتلاف نکردن آنها نیز باید مورد توجه قرار بگیرد.

مثلاً، با توجه به مشکل جدی کمبود آب در کشورمان باید مصرف درست آب را تمرین کنیم.

انجام دادن کارها از روی آگاهی:

با کسب دانش و مهارت لازم برای هر کار، بازدهی کار ما بیشتر می شود و کمتر اشتباه می کنیم.

برای مثال، اگر روش تعمیر وسیله ای را ندانیم و به آن دست بزنیم، ممکن است آن را خراب تر کنیم یا اگر اطلاعات کافی دربارهٔ خرید یک وسیله نداشته باشیم، ممکن است پول زیادی را صرف تهیه آن کنیم.

برخی از مواد و وسایل به دلیل ناآگاهی افراد از روش های درست نگهداری آنها از بین می روند.

برای مثال، اگر شیوه صحیح شست و شوی یک لباس یا نگهداری مواد غذایی را ندانیم، زودتر از بین می روند یا غیرقابل استفاده می شوند.

تنظیم جدول بودجه اقتصادی:

جدولی که در آن درآمدها و هزینه های (دخل و خرج) ماهانه افراد یا خانواده نوشته می شود همکاری بین اعضای خانواده نیز از راهکارهای کمک به بهره وری است.

پایان

